

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Quorum sacramentorum vsu priuet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

Alia interdicti diuisiones proponuntur.

SECTIO I.

Quorum Sacramentorum usus per interdictum prohibeatur.

Quarta diuio interdicti addi potest in totale, & partiale: totale voco illud, quod simpliciter fertur quoad omnes effectus interdicti, quale erit, quoties interdictum in locum, seu personam proferretur absolute, & sine ulla determinatione; vt notauit Nauarr. in Summa, cap. 27. n. 170. Partiale autem erit, quando solum fertur quoad vnum, vel alium effectum, quale erit, quoties verba iuris, vel sententia ita illud limitauerint, vt si dicant: *Ab ingressu Ecclesie*, iuxta cap. *Is qui*, de Sent. excom. vel si tantum priuet Ecclesiastica sepultura, argumento cap. 2. de Tormentis; & idem est in similibus, vt notauit Couarr. referens alios in c. *Alma*, p. 2. §. 1. n. 3. circa finem. Quae diuio, & doctrina est conformis illi, qua supra de suspensione tradidimus, & iuxta illam est proportionaliter intelligenda: idcirco non oportet hic plura addere, sed ex his, quae de effectibus, dicimus, res tota exacte constabit.

Quinta diuio interdicti erit, quia aliud est a iure, aliud ab homine, quae per se nota est, nam ab homine quocumque fertur in quibus autem casibus feratur iure, infra videbimus. Solum ergo hic applicanda sunt supra dicta de censuris in communi, & quae infra dicemus de causis interdicti.

Sexto, & ultimo diuidi potest interdictum in illud, quod per modum censurae fertur propter contumaciam: & quod fertur tanquam pura poena. Cuius diuisionis sensus constat ex dictis in simili de suspensione, & ex doctrina de censuris in communi. Res autem magis in particulari constabit ex his, quae dicemus de causis, & de relaxatione interdicti.

DISPUTATIO XXXIII.

De primo effectus interdicti, qui est Sacramentorum priuatio.

RIVS QUAM de causis interdicti dicamus, visum est dicere de effectibus: quoniam & ad intelligendam exactius rationem interdicti, & ad faciliorem causarum cognitionem haec disputatio confert. Omnes autem effectus interdicti ad tria capita reuocantur: quae sunt, priuatio actiua, & passiua quorundam Sacramentorum: priuatio actiua, & passiua diuinorum officiorum; & similis priuatio Ecclesiastica sepulturae. Atque hi tres effectus communes sunt proportionaliter omni interdicto, tam locali, quam personali, & vtrique tam generali, quam particulari. Et haec intelliguntur per *interdictionem diuinorum*, quando sub hac forma fertur interdictum, vt colligitur ex cap. *Ex rescripto*, de Iureiurando. Et in particulari explicatur in aliis iuribus, quae infra referemus expresse: tamen habentur hi effectus in cap. *Si ciuitas*, & cap. *Si sententia* & cap. *Alma mater*, de Sent. excom. in 6. Hos ergo tres effectus sigillatim explicabimus, eosque ad singula interdicta applicabimus. Solet autem addi quartus effectus, qui est prohibitio ab ingressu Ecclesiae, de quo peculiariter videbimus, an sit effectus communis omni interdicto, an potius constituat peculiare interdictum.

Fr. Suarez tom. 5.

Ratio dubitandi esse potest, quia in dicto cap. *Si sententia*, absolute dicitur, personas interdictas non debere *tandem*. Ecclesiastica accipere Sacramenta. Quae absoluta propositio aequaleat vniuersali: nulla ergo Sacramenta debent recipere, sed omnia sunt illis interdicta. Dicendum vero est, hanc prohibitionem implicite continere conditionem, seu limitationem, scilicet nisi in casibus, aut Sacramentis a iure exceptis. Ita declaratur in c. *Alma mater*, de Sent. excom. ibi: *Certis casibus, & Sacramentis exceptis*. Et quamuis loquatur de interdicto locali, tamen eadem proportionali ratione in ceteris procedit. Et haec est communis sententia Doctorum in hoc loco, & Theologorum, & Summistarum, quos re clara referre non est necesse. Videndum ergo superest, quae Sacramenta permittantur, nam cetera erunt prohibita.

De Baptismo.

Primo ergo excipitur Baptismus, qui in interdicto prohibetur, quia est necessarium ad salutem. Et quidem de personali interdicto, & quantum ad susceptionem huius Sacramenti id non oportuit iure cauere; quia ante Baptismum susceptum nulla persona est capax interdicti, quia non est capax censurae, vt supra suo loco diximus; & ideo non potuit Ecclesia interdicare directe alicui personae, ne Baptismum suscipiat: potuit tamen fidelibus prohibere, ne in tali loco Baptismum administrarent, vel etiam ipsis personis absolute interdiceret actiuam administrationem huius Sacramenti. Quod autem id non faciat per interdictum generale loci, constat ex cap. *Responsio*, de Sententia excommunicat. & ex cap. *Non est verbum*, de Sponsalib. est tamen aduertendum, in illis locis specialiter excipi Baptismum paruulorum: per quod additum indicari videtur, Baptismum adultorum esse illo tempore interdictum. Verum tamen vel illa locutio non est sumenda tanquam restrictio, sed tanquam denominatio quaedam Baptismi, qui veluti per antonomasiam ita vocatur, quia paruulis est maxime necessarius: aut certe illa restrictio ablata est in cap. *Quoniam*, de Sententia excommunicat. in 6. ibi: *Nedum pueris, sed adultis propter periculum morae exhiberi potest licite tempore interdicti*. Nam licet adultus possit per Baptismum fluminis saluari, tamen Ecclesia noluit eius salutem in eo discrimine constituit, vt contritio, vel amor Dei super omnia necessarius illi habendus sit: neque etiam voluit vberiori fructu Sacramenti, quoad gratiae augmentum, & plenam remissionem culpa, & poenae quempiam priuare. Colligitur praeterea ex dicto cap. *Quoniam*, Sacramentum hoc non solum priuatum, sed etiam solenniter ministrari posse in loco interdicto, tum quia non postulat accidentariam necessitatem, vt administrari possit: sed quouis tempore dari permittit propter intrinsecam causam, seu necessitatem, quae est *mora periculum*: quoties autem Baptismus conceditur extra articulum necessitatis, solennitas eius concessa intelligitur: imo haec nunquam licite dimittitur, nisi ob accidentariam necessitatem. Tum etiam quia in illo textu supponitur, huiusmodi Baptismum dandum esse cum vñsione Christum: haec autem vñsio pertinet ad solennitatem Baptismi, & ex hac caeremonia alias licitas esse concludimus; quia non est maior ratio de vna, quam de alia: & quia illa vñsio non nisi in plena adhibetur solennitate. Quod etiam credimus iure antiquo, & con-

Baptismus potest interdici tempore solenniter ministrari.

Yy 2 muri

muni fuisse concessum : quando enim ius aliquid simpliciter concedit, & non limitat modum, aut formam, intelligitur illud concedere secundum communem, & usitatum ritum. Præsertim quia in hac materia, quando aliud vult, id exprimit, ut patet ex cap. Alma, de Sent. excom. in 6. Et hæc sententia communis est, ut videre licet in Syluestro, *Interdictum*, §. num. 9. Nauarro, cap. 27. num. 178. Couarruuias in cap. Alma, part. 2. §. 2. num. 7. Atque hinc fit, ut ea, quæ sunt quasi præparatoria ad solennitatem Baptismi, etiam liceant, qualia sunt Catechismus: nam ordinatur ad convenientem dispositionem baptizati; item benedictio fontis, seu aquæ, si facta non sit: licet oppositum censet Couarruuias num. 6. cū Paludano in 4. dist. 7. quia benedictio fontis non est necessaria ad Baptismum. Quod tamen satis esse, quod ad solennitatem Baptismi spectat, ut aqua sit benedicta: probatur recte à simili ex dicto cap. Quoniam, ut paulo inferius videbimus, Crediderim tamen, huiusmodi solennitatem, & benedictionem, quatenus ad diuinum officium spectat, faciendam esse cum circumstantiis præscriptis in cap. Alma: de quibus postea.

Ad Baptismi solennitatem satis est quod aqua sit benedicta.

Per interdictum particulare loci non prohibetur administratio Baptismi in eo.

Hinc colligo, huius Sacramenti administrationem per se non prohiberi in loco interdicto, per interdictum particulare. Ita Calderinus tractat de Interdicto, & Couarruuias supra: & Burgasius de Sententia interdicti, numero 27. E ratio est, quia prædicta iura simpliciter excipiunt Baptismum. Vnde est cap. Responso, & cap. Non est nobis, speciatim loqui de interdicto generali Prouinciæ, aut ciuitatis: propter quod nonnulli Canonistæ tenuerunt hoc non esse extendendum ad interdictum particulare. Et fauet illis, quod ex interdicto particulari non oritur tanta necessitas administrandi hoc Sacramentum in loco interdicto, sicut ex generali, quia per hæc omnia loca prohibentur: & ideo si querendus esset locus non interdictus, difficilis redderetur administratio talis Sacramenti: at vero quando interdictum est particulare, potest facile relicto illo loco, in alio non interdicto ministrari Sacramentum. Vnde etiam Couarruuias limitationem addit, nisi commode Sacramenta alibi ministrari possint. Nam tunc putat non licere Baptismum in Ecclesia specialiter interdicta ministrare. Quando ergo est moralis necessitas, certum est corollarium illatum à paritate rationis. Erit autem illa necessitas, si in populo non sit nisi una Ecclesia, & illa sit interdicta; vel si sint plures, si omnes sint particulariter interdictæ: nam solennis Baptismus in Ecclesia ministrandus est, & iuxta Clementinam vnicam de Baptismo. Adde vero, ex vi talis interdicti per se non prohiberi Baptismum in loco interdicto, tum quia si id licet in ea necessitate, non est propter exceptionem à generali prohibitione: nam hæc exceptio non est expressa in iure sub hac speciali ratione. Secluso autem iure, non esset illa sufficiens causa, ut id licite fieret, si esset generalis lex in contrarium: ergo ideo tunc licet, quia nulla est lex prohibens Baptismi administrationem per aliquod interdictum locale. Tum etiam quia in dicto cap. Quoniam, absolute dicitur, tempore interdicti licitum esse ministrare hoc Sacramentum, neque distinguit de interdicto particulari, aut generali: per quod ius explicanda sunt cætera: nam quoad hoc sub generali comprehendunt particulare, quia ita se habet ad suum obiectum, seu locum, sicut generale ad suum. Nec refert, quod tunc Baptismus absque magna difficultate posuit dari alibi: id enim non inducit obligationem, si alius locus non est prohibitus: nec censetur esse obligandum Parochum, cuius parochia interdicta est, ut ad baptizandum suum subditum erat ad aliam Ecclesiam, vel parochiam, etiam vicinam, cum sua quoad hunc effectum interdicta non sit. Dixi au-

Non tenetur Parochus, cuius parochia est

tem per se, quia si sequatur scandalum, ex eo quod id fiat in loco interdicto, cum fieri possit in non interdicto, tunc id non licebit: tamen ex alio capite, quod est per accidens: nec erit illa tunc violatio censuræ, sed charitatis. Ecce sentit Syluester, *Interdictum*, §. quæst. 7. n. 9.

Secundo sequitur ex dictis, ministerium Baptismatis non esse simpliciter prohibitum ei, qui personaliter interdictus est: nam constat, in casu necessitatis posse ab eo fieri. Difficultas autem est, an hoc ministerium per se sit prohibitum ex vi interdicti personalis, solumque permittatur in casu necessitatis proximi; an vero è contrario quia hoc Sacramentum ex se necessarium est: ideo absolute non prohibetur per interdictum personale: ideoque non recet persona interdicta baptizando etiam solenniter, licet sint alij non interdicti, qui hoc ministerium præstare possint. De qua re pauca inuenio in prædicta à Doctoribus. Quidam autem generatim de censuris aiunt, hominem ligatum censura maioris, posse baptizari extra articulum necessitatis, in eo vero posse, non tamen solenniter, quia solennitas non est necessaria, & solum propter necessitatem conceditur: quod alias per censuram prohibitum est. Ad hoc autem citantur varij textus, qui velin specie loquuntur de excommunicatione, ut cap. vl. de Clerico excomm. ministr. & cap. penul. de Sent. excom. non potest autem ex effectu vnius censuræ inferri effectus alterius, cum in effectibus maxime differant. Vel certe iura, quæ loquuntur specialiter de interdicto, non loquuntur specialiter de Baptismo, sed generatim de usu diuinorum, vel celebratione, aut auditione diuinorum officiorum, ut patet ex cap. Si sententia, & cap. Si ciuitas, & cap. Item, de Sententia excommunicationis, in 6. cum similibus. Iam autem ostendimus, hanc verborum generalitatem esse intelligendam iuxta materiam subiectam, & moderationem in aliis iuribus expressam: nam cum eadem amplitudine est ibi sermo de perceptione Sacramentorum, & de interdicto locali, in quibus certum est adhibendam esse exceptionem Baptismi: idem ergo erit de interdicto personali.

Propter hoc ergo videri potest probabile interdictum personale non habere hunc effectum interdicendi ministerium Sacramenti Baptismi. Possimusque ad hanc formam rationem redigere. Non habet plures effectus interdictum personale circa personam, quam habeat locale circa locum: sed interdictum locale non prohibet Baptismum dari in loco interdicto: ergo interdictum personale non prohibet personam interdictam ministrare Baptismum. Maior probari potest ex citatis iuribus: nam generatim, & pariformiter loquuntur de effectibus, vtriusque interdicti, neque inuenitur aliquod ius, quod speciale aliquid statuatur circa hoc de interdicto personali. Et addi potest congruentia; quia sicut Baptismus propter necessitatem suam vbiq; dari potest, ita etiam à qualibet persona ex vi institutionis sue: & sicut ad decentiam, & reuerentiam eius spectat (licet non ad substantiam) ut in loco sacro detur, ita etiam quod à persona sacra ministretur: ergo sicut hac ratione non interdictur locus sacer quoad ministerium Baptismatis, ita nec persona sacra quoad illius administrationem. Et declaratur proportio: nam interdicta generaliter terra, vel specialiter Ecclesia, potest ibi solenniter celebrari Baptismus, præsertim si supponamus ibi non esse aliam Ecclesiam: ergo interdicto generaliter Clero, vel specialiter hoc Clerico, vbi alius non est, nihilominus potest ibi solenniter dari Baptismus, quia est eadem ratio: & citatum cap. Quoniam, absolute dicit, tempore interdicti: ergo tunc ministrari poterit etiam solenniter à persona interdicta; quia non est alia persona sacra, quæ id muneris præstare possit: ergo signum est id non fieri licitum propter necessitatem Baptismi.

Baptismi; quia hæc non sufficit, vt Baptismus, alias prohibitus solenniter detur: signum ergo est id esse licitum, quia perse, & ex vi talis interdicti non est prohibitum. Atq; hanc opinionem indicare videtur Syluest. verb. *Interdictum*, q. 2. cum enim dixisset, Clericum interdictum peccare, & violare censuram exercendo aliquem actum ordinis, excipit ceremonias Baptismi, & Pœnitentiæ.

Syluest.
Vnde sententia,
& ex
plicatio su-
perioris.

Vt vero hæc sententia probabilis sit limitanda, est ad interdictum generale, cui aliquis causam non dedit, quod non immediate, ac per se, sed per quandam redundantiam, seu communicationem talem personam innocentem interdicat, vt sumitur ex cap. *Si sententia*, de Sententia excommunicat. in 6. Et ideo quoad has personas optime procedit ratio, & proportio adducta inter locale, & personale interdictum. At vero quando persona est specialiter interdicta, vel directe, vel virtute: quia causam dedit interdicto generali, siue personali, siue locali: tunc aliter sentiendum censetur: nam ratio facta cessat, & alia iura non fauent, sed potius obstat possunt, vt melius in sequenti puncto explicabo: nam quoad hoc eadem est ratio de Confirmatione, & de Baptismo solenniter dato. Dicendum ergo censetur, personam interdictam tantum generaliter, & absque culpa propria, posse ministrare Baptismum solenniter, quia non solum ratione necessitatis licet illi ministrare hoc Sacramentum, & quia absolute non est illi prohibitum. Persona autem specialiter interdicta solum ob necessitatem hoc facere potest; & ideo non solenniter, sed priuatim tantum hoc ei licet. Neque in hoc comparari debet persona cum loco specialiter interdicto, quia locus semper interdicti ratione culpæ alterius; persona autem ob propriam, quando vel interdicti per interdictum particulare, vel per generale, aut locale, cui causam dedit.

De Confirmatione, & Chrismate.

DE Confirmationis Sacramento idem dicendum est, quod de Baptismo; quia quoad hoc negotium facta sunt paria in cap. *Responsio*, de Sententia excommunicationis & habetur etiam in cap. *Quoniam*, eodem tit. in 6. Et in priori loco sermo est de interdicto generali loci, de quo propterea indubitatum est non habere hunc effectum in loco interdicto, neq; prohibere quominus in illo loco, & in qualibet parte eius, alias apta ad hoc ministerium, hoc Sacramentum administrari possit. Cuius ratio primaria voluntas est infirmitatis: illum autem mouere potuit, quod Confirmatio est veluti complementum quoddam status Christiani hominis: cuius professio est Baptismus. Accedere etiam potuit, quod hi qui confirmantur, sunt paruuli, & innocentes; & ideo in eorum commodum merito potuit hic fauor ampliari, quamquam de facto non pro illis solis, sed etiam pro omnibus adultis hæc concessio facta sit, vt habetur in dict. cap. *Quoniam*. Vbi etiam pro ratione redditur, *mora periculum*: quia pro magno incommodo habitum est, vt vel infantes exponantur periculo moriendi sine fructu huius Sacramenti, vel adulti cogantur aliquandiu vivere sine auxilio, & ope illius: cum tamen illo maxime indigeant ad resistendum tentationibus, præsertim contra fidem. In eodem etiam cap. *Quoniam*, hoc non limitatur ad interdictum loci generale; sed simpliciter dicitur, *tempore interdicti*. Propter quod, & propter alia, quæ dixi supra de Baptismo, censetur etiam in Ecclesia specialiter interdicta posse hoc Sacramentum ministrari: quia hæc duo Sacramenta paria facta sunt in iure quoad hoc negotium. Vnde alia congruentia adducta de Baptismo hic applicari possunt.

Atque hinc sequitur, Sacramentum hoc, etiam in loco interdicto detur, cum omni sua solennitate

Fr. Suarez tom. 5.

dari posse, imo & debere: tum quia hoc sacramentum, cum non sit necessitatis, regulariter loquendo, non debet aliter administrari: tum etiam quia in iure simpliciter conceditur: & ita non licet per modum exceptionis à lege prohibente hunc actum in specie, sed per modum actus non prohibiti in tota sua specie. Est ergo hoc ministerium simpliciter concessum in omni loco secundum ceremoniam, & ritum communem, quo fieri solet in Ecclesia. Imo additur in dicto cap. *Quoniam*, ob eandem causam posse Christum confici in tali loco interdicto in die Cœnæ Domini: quia sicut Philosophia dicit: *Qui dat formam, dat & consequentiam ad formam*: ita ratio moralis docet, eum, qui aliquid concedit, etiam concedere ea quæ ad aliud necessaria sunt. Quod principium plane supponunt sæpe leges etiam ciuiles, vt videre licet in l. *Ad rem*, & l. *Ad legatum*, ff. de Procurator. Quia ergo Chrismas ab Episcopo confectum necessarium est ad Confirmationis Sacramentum præstandum, & iuxta morem Ecclesiæ tantum in die Cœnæ confici potest, & veteri Chrismate amplius non est vti- dum: ideo concessio Confirmationis Sacramento, necesse fuit Chrismatis etiam confectionem concedi. Ad vero quoniam hæc confectio Chrismatis officium quoddam Ecclesiasticum, seu paræius existit, dubitari potest, an dum sit, in loco interdicto, seruandæ sint illæ circumstantiæ, quæ de aliis officiis præscribuntur in iure: de qua re dicemus inferius agentes de diuinis officiis in loco interdicto prohibitis, vel concessis.

ritio etiam in
loco interdicto
solenni-
ter confecti
potest, &
debet.

Chrismas
potest confici
in loco interdicto
in die Cœnæ
Domini.

Iam vero hic occurrit quæstio de interdicto personali, an in illo etiam excipiendum sit hoc Sacramentum, ita vt per hanc censuram non prohibeatur personæ interdictæ vñus huius Sacramenti: & hic habet locum quæstio etiam de passiuo vñu, quia qui confirmandus est iam supponitur baptizatus, & consequenter capax censuræ, & prohibitionis. Dico ergo per interdictum generale personale neminem excludi à participatione huius Sacramenti, nisi qui causam interdicto dedit. Prior pars habetur in dict. cap. *Quoniam*, quod simpliciter dicit, *tempore interdicti*, non distinguens de interdicto ciuitatis, quoad terram, vel quoad populum. Alterius vero partis, seu exceptionis sensus est, eum, qui ligatur hoc interdicto, quia sua culpa causam illi dedit, nec posse se ingerere, nec admitti ad tale Sacramentum recipiendum, nisi prius vel satisfecerit; vel si hoc non possit, cautionem dederit saltem iuratoriam, si alia non possit. Quod in specie de hoc Sacramento non inuenio in iure expressum: tamen à fortiori sumitur ex cap. *Alma mater*, de Sententia excommunicationis, in 6. vbi de his, qui dederunt causam interdicto generali loci, dicitur non esse admittendos ad Pœnitentiæ Sacramentum, nisi satisfactione, aut cautione præmissa. Videtur autem necessaria, ac generalis regula, quos Ecclesia non admittit ad Pœnitentiæ Sacramentum propter censuram, vel indispositionem eorum (de baptizatis agimus) ad nullum aliud Sacramentum eos admittere: quia in huiusmodi homine pœnitentia est veluti præparatio, & dispositio ad alia Sacramenta: vnde qui est indignus, seu incapax in foro Ecclesiæ Sacramento Pœnitentiæ, à fortiori est incapax cuiuslibet alterius Sacramenti. Ergo in nostro casu qui sic dedit causam huic interdicto generali personali, non potest admitti ad Sacramentum Pœnitentiæ, nisi præmissa illa conditione: nam est eadem, vel maior ratio de hoc interdicto, ac de locali: quia est æque graue, & magis directe respicit personas. Item quia dictum cap. *Alma*, simpliciter loquitur, *tempore interdicti*, & prius solum excipit excommunicatos, & postea eos, qui dederunt causam interdicto. Certum ergo videtur, illam legem procedere etiam de interdicto generali personali: ergo ob aliud principium positum extendenda etiam est ad Sacramentum Confirmationis

Per interdictum
personale non pro-
hibetur re-
ceptio Con-
firmationis.

Regula ge-
neralis.

Yy 3 tionis

tionis; quod scilicet personæ sic interdictæ, & culpæ admitti ad illud non debeant, siue id sit propter indignitatem, quam censetur habere, saltem in foro Ecclesiæ, siue quia ius voluit talem censuram in eis aliquid efficacius operari propter culpam eorum: quod probabilius videtur.

10
Interdictio
speciali, &
personali li-
gatus non
potest reci-
pere Confir-
mationem,
nec ad ipsam
admitti.

Ex quo vltius concluditur, quoties aliquis interdicto speciali, & personali ligatus est, non posse admitti, neque ipsum posse licite recipere hoc Sacramentum, donec Ecclesiæ satisfaciatur, & per formam ab ea præscriptam admittatur. Ratio est clara ex dictis, quia nunquam aliquis specialiter interdictus, nisi propter propriam culpam, vel contumaciam: ergo si is, qui ligatur generali interdicto, cui ipse per propriam culpam causam dedit, recipere non potest hoc Sacramentum, nisi præmissa iuris forma: multo magis dicendum id est de specialiter interdicto. An vero necessarium sit præmitti abolutionem, seu relaxationem interdicti, vel sufficiat satisfactio, quæ in dicto capitulo, *Alma mater*, postulat, ita ut ipso facto censetur ablata prohibitio interdicti, saltem quoad hunc effectum, dicam infra tractando de relaxatione interdicti: interim videri possunt Glossa, & Doctores in capitulo, *Præsentis*, verbo, *Generaliter*, de Sententia excommunicationis in 6.

11 Tandem iuxta doctrinam datam intelligendam censo decisionem textus in capitulo, *Episcoporum*, de Privilegiis, in sexto, ubi in hoc pares fieri videntur excommunicati, & interdicti, quod ad Ecclesiasticam Sacramenta non admittantur: nam si hoc fumendum est sine vlla exceptione, intelligendum est de interdictis personaliter, & specialiter, vel directe, vel saltem indirecte, & virtute. Estque hoc consentaneum illi textui, in quo sermo est de interdicto locali, & postea transfertur sermo ad personas interdictas, quæ in illo interdicto sunt, & illi causam dederunt: propter quod dicebamus supra, interdictum locale semper includere virtutem aliquod personale. Si quis autem velit de omnibus quomodo-
cunque interdictis textum illum exponere, necessarium debet subintelligere conditionem, *Nisi in casibus à iure expressis*: iuxta ea, quæ in superioribus dicta sunt.

12
Ligatus ge-
nerali inter-
dicto, cui
causam non
dedit, solum
potest conferre
potest Confir-
mationem.

Non ita ve-
ro si causam
dedit inter-
dicto.

Iam vero superest dicendum de actiua administratione huius Sacramenti, an prohibita sit personæ specialiter, vel generaliter interdictæ siue per proprium interdictum personale, siue per locale, cui causam dedit. Estque eadem questio de consecratione Chrismatis, eodemque modo definienda iuxta superius dicta. Igitur si persona tantum est interdicta generali interdicto, cui causam non dedit, idem de illa censendum est quoad hoc Sacramentum, quod de solenni administratione Baptismi, quia hæc duo Sacramenta æquiparata sunt in iure quoad hoc, ut comprehendantur, vel non comprehendantur in interdicto: & ideo quæ in simili puncto diximus de Baptismo, hic applicari possunt. At vero si persona sit interdicta specialiter, siue directe per proprium particulare interdictum, siue per generale, cui dedit causam, probabilissimum censo, non posse propter generalem prohibitionem administrandi diuina, quæ habetur in dicto capitulo, *Sententia*, & in capitulo, *Clerici*, & in capitulo, *Latores*, de Clerico excommunicato ministrante, in quibus interdicti etiam in hoc æquiparantur excommunicatis: quod etiam intelligendum videtur, ut supra exponebam, de interdictis ob propriam culpam: illi enim merito possunt excommunicatis comparari. Sicut ergo excommunicatis non licet Sacramentum Confirmationis ministrare, ita nec proprie, & specialiter interdictis. Præterea, quia licet velimus hic subiungere conditionem, *nisi in casibus à iure expressis*, non inuenimus talem exceptionem in iure factam vel formaliter, vel

A æquiualem, sed potius oppositam. Quod non formaliter patet, quia nullum est ius, quod eis expresse concedat, vel talem exceptionem in propriis terminis, vel in specie faciat. Non etiam æquiualem, quia in iure nunquam fit exceptio de interdicto personali particulari, neque etiam de interdicto generali, nec de quolibet locali respectu personarum quæ causam dederunt interdicto; sed solum respectu earum, quæ cum sint innocentes, quasi concomitantur comprehenduntur interdicto: vel de loco ipso, qui perinde se habere videtur: cum autem in his sit ratio longe dissimilis, non potest dici vna exceptio aliam per æquiualem comprehendere. Denique quod oppositum potius in iure insinuetur, patet ex dictis de passiva receptione huius Sacramenti: quia per hanc censuram non minus interdicti administratio, quam receptio: sed in iure declaratum est, receptionem non esse licitam personis sic interdictis, ut ostendimus: ergo idem censendum est de actiua administratione. Vnde cum Sacramentum hoc nec sit necessarium, nec possit nisi solenniter, & ex officio ministrari, simpliciter concludendum est, ministerium eius nunquam licere personis sic interdictis.

De Sacramento Pœnitentiæ.

C De hoc etiam Sacramento quantum ad receptionem eius expressa est in iure exceptio in capitulo, *Alma mater*, de Sententia excommunicationis in 6. Circa quod aduertendum est, ante illud caput non inueniri expressum in iure, hoc Sacramentum dari posse omnibus peccatoribus tempore interdicti absque speciali necessitate periculi mortis instantis: nam de illo casu id supponitur in cap. *Permittimus*, de Sententia excommunicationis, & cap. *Quod in te*, de Pœnitentia & remissionem. In dicto autem cap. *Alma mater*, declaratum, seu concessum est, ut cuiuslibet homini possit hoc Sacramentum tempore interdicti concedi; quia necessitas ipsius Sacramenti coniuncta cum periculis, & facilitate hominum ad peccandum, visa est ratio sufficiens ad hanc facultatem concedendam cum limitationibus, quæ ibidem adiunguntur, & statim exponuntur.

Secundo obseruandum est, licet in principio illius capitis videatur Romanus Pontifex tantum loci qui de interdicto generali loci; tamen postea in ipsa concessione absolute dicere. *Tempore interdicti*. Et ne quis existimet hoc verbum esse referendum ad initium capitis, & iuxta illud restringendum, postea in fine illius clausulæ adduntur hæc verba. *Vbi dicitur, vel locus alius, seu vniuersitas interdicti existunt*. In quibus tria interdicta continentur, scilicet interdictum locale, tam generale, quam particulare, & interdictum personale generale. In illis ergo omnibus licitum est Sacramentum Pœnitentiæ accipere, quando persona causam interdicti non dedit, aut alia censura non obstat, ut statim dicam. Et quidem de interdicto generali loci id habetur expresse in textu, de particulari vero etiam localitatem ex illa particula. *Vel locus alius*, tum ex paritate rationis, quando persona non magis fuit in culpa cur interdictum particulare poneretur, quam generale. Eademque ratio est de interdicto personali generali, quod in textu significatur per illam particulam, *Seu vniuersitas*.

Tertio obseruanda sunt duæ limitationes, quæ in textu ponuntur. Prima, *Dum tamen excommunicati non fuerint, quos admittit, præterquam in mortis articulo, nolumus*, ad eandem scilicet pœnitentiam. Circa quam dubitari potest, an sit sermo de excommunicatis tantum propter causam interdicti, vel quocunque alio nomine. Quidam priori modo intelligunt, ut Syluester verbo, *Interdictum*, quinto, numero

mero nono, & Tabiena numero sexto, & Armilla num. quadagesimo quinto, & ratio esse potest, quia per se non est prohibitum excommunicatum absolueri quocumque tempore in foro poenitentiae, absolueri illum prius ab excommunicatione; alioqui, neque in articulo mortis licitum erit excommunicatum absolueri à peccatis, non prius absolueri à censura. Alij vero censent verba illa intelligenda esse absolute de quacumque excommunicatione, ita ut textus ille prohibeat absolueri tempore interdicti à censura excommunicationis: & ideo etiam prohibeat excommunicatum à peccatis absolueri; quia verba textus absoluta sunt, & sine limitatione: & ideo non sunt sine cogentis ratione restringenda. Item, quia ad absolueri ab excommunicatione requiruntur aliquae caeremoniae, quae inter diuina officia computantur iuxta capitulum. *A nobis*, secundo, de Sententia excommunicationis. Verumtamen haec ratio licet habere possit locum in absolutione solenni, quae in exteriori foro certis caeremoniis fit, tamen in absolutione, quae in foro interiori fieri potest, non procedit: quia sine illis precibus, vel caeremoniis fieri potest, & eisdem fere verbis, quibus datur absolutio sacramentalis, dari potest. Ut autem excommunicato tribui possit poenitentiae Sacramentum, sufficit absolutio excommunicationis illo posteriori modo data: ergo non est verisimile propter illam rationem prohiberi in illo textu, ne excommunicatus in foro poenitentiae absolueretur, & à peccatis, & ab excommunicatione. Vnde Paternitanus in capitulo finali de Ecclesiis Praetorum numero quinto, dicit non esse prohibitum tempore interdicti absolueri ab excommunicatione, saltem quando absolutio non datur cum solennitate praescripta in dicto capitulo, *A nobis*, Secus enim censet, quando cum illa fit, de quo postea dicam: ad rem enim praesentem illud prius sufficit.

Censeo igitur in dicto capitulo, *Alma*, non prohiberi absolutionem ab excommunicatione priuatim concessam tempore interdicti, si alioqui excommunicatio non sit reseruata, neque aliud impedimentum interueniat, praeter interdictum: quia ante dictum capitulum, *Alma*, hoc non erat prohibitum: imo videbatur concessum concessa facultate absolueri à peccatis mortalibus iuxta capitulum, *Nuper*, de Sententia excommunicationis. Neque in dicto capitulo, *Alma*, fit noua prohibitio, sed solum non conceditur in hoc speciale privilegium. Quapropter, vel textus ille intelligendus est de absolutione solenni & in foro exteriori, vel exponendus est de excommunicatione lata ob causam, & culpam, in qua fundatur etiam interdictum; vel certe (quod probabilissimum mihi est) loquitur de excommunicatione reseruata, ita ut illud relativum, *Quod admitti, &c.* sit restrictivum eorum excommunicatorum, quos simpliciter nominauerat: quem sensum Glossa ibi retigisse videtur.

Alia limitatio est de illis, propter quorum culpam latum est interdictum: quibus non est concedenda poenitentia, nisi prius satisfecerint modo ibi praescripto, & iam à nobis in superiori puncto explicato. Ex qua limitatione à fortiori colligitur eum qui personali, & particulari interdicto ligatus est, non posse sacramentum poenitentiae recipere: quia huiusmodi interdictum nunquam fertur. An vero sacramentum poenitentiae collatum personae sic interdictae specialiter, seu ratione propriae culpae validum sit, idem iudicium est, quod de excommunicato: quia quoad hanc prohibitionem eodem modo se habent, ut recte notauit Glossa in cap. praesenti, verb. *Generaliter*, de Sententia excommunicationis in sexto.

Sed quaeret aliquis, an tempore interdicti localis possit hoc sacramentum ministrari etiam in loco interdicto. Et quidem, quando interdictum est generale loci, non videtur habere dubium: quia tunc tota terra est interdicta, & non oportet extra illam, vel ad locum distantem ire ad hoc sacramentum suscipiendum: & hoc est, quod directe concedit capitulum. *Alma mater*, alias nihil nouum quoad hoc sacramentum induxisset. At vero quando Ecclesia tantum, vel alius similis locus est specialiter interdictus, quidam censent non esse in eo sacramentum poenitentiae administrandum: quia commode potest extra Ecclesiam in alio loco non interdicto dari. Sed hoc non satis est, nisi ostendatur prohibitio, quia non sufficit antiqua generalis: quia in dicto capitulo, *Alma mater*, videtur limitata etiam circa interdictum particulare loci, ut supra expendi; quae limitatio nulla fuisset, nisi liceret etiam in tali loco sic interdicto poenitentiam administrare: quia extra illum antea etiam licebat. Accedit, quod haec sacramenta, quae tempore interdicti permittuntur, fieri possunt cum omni decencia, vel requirita, vel magis conueniente, ad hanc autem spectat quod sacramentum poenitentiae detur in Ecclesia, vel in loco sacro: & ideo probabilius credam per se concedi, ut hoc sacramentum dari possit in Ecclesia specialiter interdicta, quod etiam confirmant dicta in simili de Baptismo, & Confirmatione.

Dicendum superest de actiuo ministerio huius sacramenti. De quo primo constat non prohiberi per vllum interdictum locale ei, qui causam illi non dedit. Probatur, tum ex dictis de aliis sacramentis, tum etiam quia per hoc interdictum non arcentur à diuinis personae, quae illi causam non dederunt nisi in ordine ad talem locum; sed ministerium huius sacramenti iam non est prohibitum in loco interdicto per dictum cap. *Alma*, ergo; Secundo existimo probabilius personas innocentes non priuari hoc ministerio per interdictum generale personale. Probatur, tum ex dictis de Confirmatione, nam hoc sacramentum magis necessarium est, tum quia eadem exceptio de illo fit in iure, & praeterea fit absolute de usu talis sacramenti, vnde comprehenditur tam actiuus, quam passiuus, quia vnus line alio esse non potest, & ita eadem est vtriusque ratio. Tertio, persona specialiter interdicta vel directe vel indirecte, quia causam dedit interdicto generali, priuata est ministerio actiuo huius sacramenti. Probatur satis ex dictis de Baptismo. Semper tamen excipitur casus necessitatis proximi, in quo etiam excommunicatus potest poenitentiam dare; interdictus autem specialiter, ad summum aequiparatur excommunicato.

Sed quaeri potest, an sit irritum hoc sacramentum à persona sic interdicta ministratum. Loquor autem per se, & ex vi censuræ, nam ex praua dispositione poenitentis facile poterit hoc sacramentum esse nullum, iuxta specialem proprietatem eius: de qua alibi. Difficultas ergo propria erit si poenitens bona fide accedat. Deinde supponendum est confessorum esse nominatim interdictum, ac denunciatum; alias iuxta Extrauag. *Ad euiranda*, nondum erit priuatus usu potestatis suae in ordine ad alios, & ideo sacramentum validum erit, licet peccet ministrando. Difficultas ergo est, an interdictum ut sit non solum prohibeat usum, sed etiam tollat iurisdictionem, nam si non tollit, erit validum sacramentum, per se loquendo: si vero tollit, erit nullum. At si vero tollat, nec ne, non inuenio in iure expressum, nec à Doctoribus satis definitum. Affirmans vero pars suaderi potest, quia haec censura priuat rebus diuinis quantum potest, nisi in iure limitetur: ergo. In contrarium vero est, quia interdictum non tollit iurisdictionem: vnde censura lata à persona interdicta.

18
Sacramentum poenitentiae potest ministrari in loco interdicto.

19
Qui causam interdicti non reddidit, potest poenitentiam ministrare.

Non vero qui causam interdicti dedit.

20
An sacramentum ministratum à nominatim interdicto validum.

Pars negans.

Quid in hoc
aucto senti-
endum.

Interdicta, vel absolutio ab illa, & alijactus similes va-
lent. Res profecto mihi dubia est, ideo moneo vt ta-
lis absolutio omnino caueatur. An vero in rigore
nullat, id est, an hæc censura tollat iurisdictionem,
dicam infra tractando similem quæstionem de re-
gularitate, in quem locum aliam etiam similem de
suspensione ab ordine remissi, quia bonorum om-
nium videtur esse fere eadem ratio.

De Eucharistia.

21
Eucharistia
per modum
viatici po-
test dari
tempore in-
terdicti.
Ca. Quod in
te, de poenit.
& remiss.

Quomodo
ap. licenda
sit assertio
ad interdi-
ctum locale.

Idem dicen-
dum respo-
ditur per
naugatur,
& similitum.

Distinguendi sunt duo modi recipiendi, vel mi-
nistrandi hoc sacramentum. Vnus est per mo-
dum viatici ob periculum mortis, alius est extra il-
lam necessitatem. De priori generalis regula capi-
tuli. Quod in te, de Poenitentia, & remiss. est, Viaticum
quæ in iure poenitentia morientibus non negatur, viaticum
etiam, quod vere poenitentibus exhibetur, comprehendit,
quod nec ipsum discedentibus denegatur. Cum ergo per
interdictum iure antiquo, & nouo poenitentia non
sit morientibus deneganda, etiam viaticum negan-
dum non est. Est tamen notanda differentia inter
generale, & particulare interdictum, tam locale,
quam personale, quod si ante interdictum generali lo-
cali, potest hoc viaticum infirmis, seu morientibus
tribui, etiam in locis interdictis, quia hoc est morali-
ter necessarium, eo quod tota ciuitas, vel locus, v.g.
interdictus sit: & ideo sicut hoc conceditur de poe-
nitentia, ita etiam de Eucharistia. At vero, quando
locus est specialiter interdictus, non solum necessa-
rium non est, verum etiam nec moraliter accidit, vt
Eucharistia datur in loco interdicto: quia talis locus
solet esse Ecclesia, infirmus autem, cui viaticum mi-
nistratur, non solet esse in Ecclesia: potest tamen ex
Ecclesia interdicta viaticum ad illum deferri. Si
contingeret etiam infirmum in tali Ecclesia egrotare,
vel in hospitali tali Ecclesie coniuncto, qui simul
cum illa interdictus sit, poterit illi in eodem loco
hoc sacramentum ministrare. Similiter, quando
aut si nauigatio longa esset inchoanda, in quo arti-
culo potest is, qui sacramento indiget, ad Ecclesiam
accedere, non oportet sacramentum extra Ecclesi-
am deferre, sed in ea, licet interdicta sit, est ministran-
dum: quia etiam tunc datur per modum viatici,
respectu cuius per se non est prohibitio, neque inter-
dictio: præsertim, quia magis expedit Eucharistiam
in Ecclesia dispensare, etiam si interdicta sit: quam
in alio profano loco. Quamquam, si plures essent
Ecclesie, seu loca sacra consulendum potius esset,
vt id fieret in Ecclesia non interdicta, quam in in-
terdicta.

22 De personali etiam interdicto, aduertendum est,
si generale illud sit, & particularis persona, quæ illo
ligatur non dedit causam interdicti, absolute posse
communicare absque alia præuia satisfactione, vel
absolutione à censura: quia cum ipse non deliquit,
non est de quo satisfactio ab illa sit danda; & cū
interdictum generale sit, & non liget hanc perso-
nam, nisi ex generali ratione, sicut necessarium non
est tale interdictum tolli, vt viaticum detur, ita et-
iam non est necessarium, vt aliqua absolutio à tali
censura procedat. Secus vero est, quando quis dedit
causam tali interdicto, tunc enim præmittenda est
satisfactio, quæ ad poenitentiam concedendam ne-
cessaria est: iuxta ca. Alma. tum quia hoc sacra-
mentum per se illud supponit, tum etiam quia in præ-
senti eadem est vtriusque concessio. Vnde si continge-
ret posse dari alicui viaticum, & non absolutionem,
quia v.g. adest Diaconus, & non Sacerdos: tunc
idem modus satisfactionis esset ab illo exigendus,
vt probatur satis ex dicto capit. Alma, iuncto capit.
Quod in te.

23 Atque hoc idem à fortiori locum habet in eo, qui
speciali interdicto personali, ligatus est: nā ille sem-

A per supponitur dedit causam tali interdicto. Quæ
propter etiam absolui debet à tali censura vel ante
absolutionem à peccatis, vel ante viaticum si prior
absolutio dari non potuit: quia omnis censura, quæ
per se & directe priuat sacramentis, prius tollenda
est, quam sacramenta recipiantur. Item quia iam di-
ximus interdictum hoc æquiparari excommunicacioni.
Quo etiam sit, vt in articulo, omnis, qui potest
ministrare sacramentum, possit etiam interdictum
auferre quantum ad talem personam, sicut etiam
potest auferre excommunicationem. De quo latius
infra dicemus.

De actiua administratione viatici tempore interdicti.

EX quibus intelligitur quid dicendum sit de acti-
ua administratione viatici tempore interdicti.
Censeo enim quemlibet Sacerdotem, qui non de-
dit causam interdicti, nec particulari interdicto li-
gatus est, posse in eo euentu viaticum ministrare, si
alioqui ius habet administrandi quod supponimus.
Hoc manifestum est in quolibet interdicto locali:
nam illud non impedit huiusmodi personam, nisi
quatenus impedit locum, & respectu in ordine ad
illum; sed tale interdictum non impedit locum in
ordine ad viaticum præstandum: ergo neque huius-
modi personam. De interdicto vero personali ge-
nerali id patet, tum à paritate rationis, tum maxime
quia tale interdictum æque comprehendit omnes
personas, quæ causam non dederunt: ergo vel nul-
lam impedit ab hoc ministerio, vel omnes: quia non
est maior ratio de vna quam de alia: suppono enim
esse æquales in iure ministrandi. Non potest autem
impedire omnes: nam repugnat hoc, si recepto co-
ceditur: ergo nullam impedit. Solum interrogari
potest, si in aliquo populo clerici sit interdictus, &
solus sit vnus parochus, ad quem ex officio pertineat
viaticum ministrare: an possit hoc committere aliis
Sacerdotibus, & illi possint admittere, & exercere,
etiam si generatim interdicti sint. Respondeo, proba-
bilis censeo posse: quia non video specialem pro-
hibitionem, & generalis non sufficit: quia in exce-
ptione viatici totum hoc ministerium includi de-
bet: quia moraliter necessarium est, & quia nihil re-
ferre videtur, quod ministerium per ipsum propriū
parochum fiat, vel per alium delegatum ab ipso,
cum vterque sit æque generatim interdictus. Ex
dictis etiam de poenitentia, & de aliis sacramentis
hoc sequitur.

At vero clericus, qui personaliter interdictus est,
vel directe, vel indirecte, quia causam dedit inter-
dicto, non potest, per se loquendo, hoc ministerium
vsurpare, nisi prius à tali censura absoluat: quia
per talem censuram maxime interdictum ministere-
rium sacramentorum: & de hoc particulari neque
formaliter, neque virtute sit exceptio, vt supra in si-
milibus declarauimus. Dixi autem per se loquendo,
quia, si sint alij Sacerdotes non interdicti specialiter,
qui viaticum deferre possint, tunc ille, qui interdi-
ctus est, non potest illud ministerium vsurpare. At
vero; si deesset minister alius idoneus, tunc ob ne-
cessitatem poterit Sacerdos specialiter interdictus
illi succurrere: posset excommunicatus, vt alius locis
late diximus.

Sed quid si parochus sit specialiter interdictus, &
solum sint alij Sacerdotes simplices, tenebitur ne il-
lis committere vices suas, vel alij possint sua au-
thoritate se intromittere: eo quod pastor censura
ligatus non videatur posse, aut per se facere, aut au-
thoritatem dare? Respondetur primum non posse
alium sibi hoc ius vsurpare, quia impedimentum al-
terius non confert aliis tale ius. Deinde in eo casu
non debet parochus per se ministrare sacramentum,
quia re vera non est necessitas, & alioqui habet ab-
solutam

folutam prohibitionem. Debet ergo per aliam idfacere, potestque & licite, & valide talem facultatem alteri concedere: quia illa concessio non est actus ordinis, sed iurisdictionis: interdictum autem non impedit iurisdictionis actus, qui non inuolunt immediatum vñm ordinis. Propter quod etiam in sacramento poenitentiae, potest parochus interdictus ministerium illud, & vices suas alteri committere, eique iurisdictionem in illo foro dare. In quo est differentia notanda inter interdictum hoc speciale, & excommunicationem: quod parochus excommunicatus non potest alteri iurisdictionem committere: quia hic est quidam vsus iurisdictionis: excommunicatio autem priuat omni vsu iurisdictionis: interdictum autem non ita. Sed quæres tandem, si parochus interdictus non habeat alium Sacerdotem, sed diaconum tantum, cui hoc ministerium committat, tenebitur nihilominus non per se facere, sed per Diaconum? Respondetur minime: tum quia iam fere non est in vsu Ecclesiæ, vt hoc ministerium committatur Diacono, nisi deficiente omnino Sacerdote: tum etiam, quia hoc spectat ad maiorem reuerentiam sacramenti, & ad quandam solennitatem illius ministerij, quæ seruanda est, vt iam dicam.

Vltimo dubitari potest, an tempore interdicti viaticum sit ad agrotos deferendum cum solennitate & pompa in Ecclesia visitata: an vero seruanda sint circumstantiæ cap. Alma mater, pro exigentia seu proportionem illius actionis. Respondetur ex communi sententia, deferendum esse cum omni comitatu, & honore consueto, & debito, iuxta cap. Sane de Celebratione Missarum, ita Syluest. Angel. & alij Summistæ, & Nauarr. num. 179. & Couarr. d. c. Alma, par. 2. §. 2. nu. 7. Et à fortiori patet ex dictis de Baptismo & Confirmatione. nam si illa sacramenta solenniter ministrari tunc possunt multo magis Eucharistia: nam illi longe maior reuerentia debetur: & ad hunc finem totus ille ordinatus ordinatur. Vnde rationes alie de aliis sacramentis factæ à fortiori in hoc locum habent.

Solum dubitari potest de campanarum pulsatione: nam hæc specialiter videtur prohibita in d. cap. Alma. Respondetur etiam esse licitam: nã, in d. cap. solum mandatur, vt Missæ, & alia diuina officia dicantur campanis non pulsatis: deferre autem viaticum, non est Missam dicere, aut aliud diuinum officium, quod audire eo tempore prohibetur: & ideo illa prohibitio ad hanc actionem non extenditur. Quod etiam ex fine talis prohibitionis colligi potest: nam signum cimbalo rum datur ad excitandam vel congregandam plebem: quia ergo ad Missas, & diuina officia audienda publice & indiscriminatim non est populus admittendus: ideo nec est illo signo publico conuocandus. At vero ad sanctissimum Sacramentum comitandum, & venerandum omnes concurrere possunt, & admitti: non est ergo prohibitum prædicto signo illos vocare, & ad reuerentiam excitandam. Quia vero in aliquibus locis consuetum est, vt in illa actione campanæ pulsentur cum quadam significatione alacritatis & gaudij cõsulendum videtur, vt tempore generalis interdicti illa peculiaris significatio omittatur.

Poterat tandem hoc loco tractari quanta debet esse necessitas, & quale mortis periculum, vt sufficiat ad hoc ministerium tempore interdicti præstandum. Sed de hac re videnda sunt, quæ superiori tomo dixi de articulo & periculo mortis: & ad hunc locum sunt applicanda ex principio posito, quod quoties potest poenitentia dari propter occasionem mortis, potest etiam Eucharistia. Addo vero non esse necessarium expectare euident periculum mortis, aut quod infirmitas nimis aggrauetur, sed satis esse, quod ex suo genere grauis. Itaque quoties iudicio docti Medici infirmitas, vel occasio est ita gra-

uis, vt prudenter quis faciat se ad mortem præparando, petendo viaticum, illi est dandum: quia ista nihil aliud petunt, nisi quod intercedat vera occasio suscipiendi viaticum: cumque hoc ad fauorem pertineat, est ampliandum quantum prudenter possit. Vnde à fortiori constat idem dicendum esse de quacumque occasione probabili mortis violentæ, & multo magis quando illa certo instat, vt in damnatis ad mortem: suppono enim illis iure non denegari Eucharistiam, vt breuiter tetigi in tertio tomo. 3. p. disp. 69. disput. 69. section. 3. in fine, & videri possunt quæ citat Couarr. dict. capit. Alma. part. secund. §. 3. d. 3. & lib. 2. Variarum, cap. 1. num. 11.

De communi vsu Eucharistia.

Superest, vt dicamus de vsu huius sacramenti, quando non datur per modum viatici. In quo distinguere possumus duplicem vsu, scilicet in sacrificio, vel extra; & priorem vocare possumus Sacerdotalem, alium vero laicum. De priori nunc non agimus, quia est separabilis à Missæ sacrificio: quia hæc sacrificium sine tali communione, nec talis communio extra sacrificium fit. Quapropter tunc licet illa communio, quando licet sacrificare; & è conuerso qui sacrificare non potest tempore interdicti, nec communicare illo modo potest. Quando autem & quomodo sacrificium illud permissum sit tempore interdicti, dicemus disp. sequenti.

De communi ergo, seu laico vsu Eucharistia regula generalis est, iure communi prohibitam esse omnibus ex vi interdicti, iuxta modum eius. Ratio est, quia omne interdictum prohibet sacramentorum vsu in his quæ iure non excipiuntur, sed vsus Eucharistia non est exceptus extra sacrificium, nisi quando datur per modum viatici: ergo extra illum articulum manet sub generali iuris prohibitione, vt recte concludit Panormitanus secutus Calderinum in capit. Quod in te. de Pœnis, & remiss. num. secund. Dices in capit. Alma. conceditur vt poenitentia possit sanis administrari, non obstante interdicto: & in dict. cap. Quod in te. dicitur sub poenitentia comprehendendi Eucharistiam: ergo fauor ille, ca. Alma mater, extendendus est ad Eucharistiam, quæ sanis datur. Respondetur negando minorem, verba enim cap. Quod in te. hæc sunt, In illo verbo, per quod poenitentiam morientibus non negamus viaticum etiam, quod vere poenitentibus exhibetur, intelligi volumus. Non ergo sub poenitentia absolute sumpta voluit Pontifex Eucharistiam, seu vsu eius comprehendere, & concedi: quia hoc nec ex proprietate verborum, nec ex aliqua vniuersali ratione haberi poterat: sed specialiter sub poenitentia morientium voluit comprehendere viaticum: quia in illo articulo habent illa sacramenta necessariam quandam coniunctionem. Et ideo concessio illa, quæ de poenitentia fit in d. capit. Alma pro omnibus, etiam sanis extendi non potest ad communem Eucharistia vsu.

Ex his ergo fit, vt quando interdictum est generale loci, Eucharistia nec dari, nec recipi possit prædicto modo in toto illo loco interdicto à quibuscumque personis cuiuscumque loci, aut ordinis, scilicet priuilegiis, aut specialibus exceptionibus, de quibus statim. Et idem proportionaliter est de interdicto particulari loci quoad illum specialem locum. At vero extra illa loca communicare poterunt omnes personæ, quæ directe, vel indirecte non fuerint personaliter indirectæ. Ratio est, quia hæc est vis & institutio indirecti localis, vt constat ex d. cap. Si ciuitas, & ex aliis iuribus supra citatis. Secundo sequitur, quando interdictum est generale personarum, omnes de populo, qui sub illo generatim comprehenduntur, prohiberi absolute Eucharistia

An huiusmodi parochus possit hoc ministerium Diacono committere.

Antem tempore interdicti ad agrotos viaticum cum solennitate si deferendum, Syluest. Angel. Couarr.

Interdicti casus non ostendenda campanarum pulsatio.

Quoties potest moris periculum, vt tempore interdicti Eucharistia infirmis deferri possit.

Vide 3. tomo. 3. p. disp. 69. sect. 3. Couarr.

Sacerdotalis vsus Eucharistia.

De vsu laico Eucharistia regula generalis.

Papae Calderi.

Occurrit obiectio.

Tempore interdicti nec dari nec recipi potest Eucharistia extra periculum mortis.

stiam sumere seu in quocumque loco : quia hæc etiam est vis interdicti personalis generalis, vt ex eiusdem iuribus constat, & supra declaratum est. De interdicto autem personali particulari à fortiori hoc idem procedit, cum supra dictum sit etiam per modum viatici dari, aut recipi non posse, per se loquendo, nisi ablato tali interdicto. Quod idem intelligimus de personis interdictis, vt causam dederint cui libet interdicto generali : quia tanquam specialiter interdictæ reputantur.

33
Exceptio regula generalis.

An tunc communi aliquæ persona à dicta regula excipiatur.

1. Opinio.

Sylvest.

Ab hac tamen generali regula excipiuntur illi, qui ad communicandum eo tempore, vel loco speciale privilegium habent, vt sunt communiter religiosi, & moniales. Multi etiam viri nobiles habere solent hæc privilegia, & per Bullam etiam Cruciatæ conceditur, & per alias, quarum tenor attendendus est, & seruandus. Dubitari autem potest, an iure communi excipiantur aliquæ personæ ecclesiasticæ ab hac generali regula. Dicunt enim aliqui, quando locus, vel Ecclesia per generale censuram interdicuntur, clericos ad talem Ecclesiam pertinentes, quique ibi possunt officii diuinis interesse iuxta ca. Alma mater, posse etiam ibi Eucharistiam sumere. Ita Syluester verb. Interdictum, §. nu. 9. citans Geminianum in dict. ca. Alma, Alioqui (ait Syluester) stante eodem interdicto posset hodie alicui licere communicare, cui heri non licebat, vt si heri erat Diaconus tantum, & iam ordinatus est Sacerdos. Sed hoc nullum inconueniens est: tum quia est mutatus status personæ, tum etiam, quia non est sermo de eadē communione : illi enim sic denuo ordinato Sacerdoti licita est de nouo communio Sacerdotalis, seu sacrificialis, vt sic dicam, quia nouam potestatem sacrificandi accepit: de alia vero communione eadem quaestio manet. Fundamentum ergo illius sententiæ sumi debet ex ca. Alma. vbi conceditur clericis Missas & diuina officia celebrare cum circumstantiis, de quibus infra: ergo etiam eis conceditur, vt possint Eucharistiam accipere : nam hæc est veluti pars diuinorum officiorum.

34
Opposita sententia communis. Conarr. Nauarr. Panor.

Hæc vero sententia communiter non approbatur, vt colligitur ex Cotarruiia dict. cap. Alma. part. secund. §. 5. num. sexto. Nauarro cap. 27. num. 178. & ex aliis, quos ipsi referunt, & ex Panormitano supra. Et fundamentum est, quia illa concessio capitul. Alma, ex vi & proprietate terminorum non extenditur ad communionem laicam Eucharistiæ : quia illa nec est sacrificium, nec pars eius: nec etiam est diuinum officium, pro vt ibi accipitur, nec pars illius : sicut enim inter effectus interdicti distinctus est priuatio sacramentorum à priuatione diuinorum officiorum, vt ex discursu huius, & sequentis disputatio. constabit: ita concessio, seu relaxatio vnius effectus per se distincta est, & non comprehendit illum effectum. At vero communio hæc, licet clericis vel sacerdotibus detur, ex se laica est & ita iure appellatur vt alibi tractauimus: ergo non comprehenditur in dicta concessione. Et confirmatur, quia ibi Pontifex solum concedit clericis tanquam ministris Ecclesiæ, quod possint facere diuina, sicut prius, sed communicare non est officium ministrorum, neque prius id faciebant tanquam ministri. Et rationes, quibus ibi Pontifex motus esse dicitur ad concedendum illud ministerium, locum non habent in recipienda Eucharistia laicorum more : ergo non est illa concessio ad hunc casum extendenda.

35
Quid in hac controversia sentiendum. Calder. Palud.

Inter has sententias non est facile iudicium ferre, vt etiam sentit Calderinus in suo tractatu de Interdicto, & Paludanus in quarto, distinct. 18. quaestio. 8. numero 30. qui dicit Papam esse super hoc consultendum. Quamdiu tamen eius iudicium non habemus probabiliter potest defendi prima sententia ex alio fundamento, nimirum quod cui conceditur facultas assidendi Missæ sacrificio, conceditur etiam

A vt de illo participare, seu communicare possit, nisi expresse excipiat, seu denegetur. Quamuis enim qui Missam audit non statim obligetur ad communicandum in illa, vt alibi latius probauimus, quod verum est non solum de laicis, sed etiam de clericis: Nihilominus est valde consentaneum: huic sacrificio, & modo quo in Ecclesia offertur, vt qui assidit, de illo suo modo participant, sicut illud suo modo offerunt : & ideo vsitatum olim in Ecclesia fuit, vt assistentes in Missa communicarent, quod maxime in clericis obseruatum, & aliquando etiam præceptum fuit. Vnde de se ait Tridentina synodus sess. 22. cap. sexto. Optaret, vt in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent : ergo verisimile est, vt quando Ecclesia alicui aufert interdictum, quantum ad prohibitionem assidendi huic sacrificio, concedere etiam vt de illo participare possit, si alias specialiter non prohibet : quia in illa absoluta concessione continetur, vt possit quæcumque voluerit, & valuerit vberissimum fructum illius sacrificij participare. Certum est autem acceptum vberius esse finem tali sacrificio communicet. Præterea expendo verba illa cap. Alma. Dicantur diuina officia sicut prius: nam prius ita dicebantur, vt ministri de sacrificio communicare possent, & vellent, & hæc, vt dicebam, erat antiqua consuetudo : & hanc nunc desiderat Ecclesia, quamuis non præcipiat: ergo ex vi illorum verborum conceditur ministris, vt diuina faciant modo consueto, vel de facto, vel saltem de licentia, vel (vt ita dicam) de concilio Ecclesiæ, seu quod idem est, conceditur illis, vt saltem possint participare sicut prius. Denique fauores ampliandi sunt, & hic sensus est satis cõse nane us verbis, vt expensum est, & rationi textus, vt patet ex illis verbis, Ex diffinitione huiusmodi statutorum crescit in deuotio populi, & infinita pericula animarum surgunt. Hæc namque duæ rationes maxime locum habent in priuatione, seu dilatione communionis, & maiorem habent vim in clero, & personis ecclesiasticis : ergo non est cur hæc amplificatio huius gratiæ nimia esse videatur.

Ex qua sententia sequitur optima ampliatio ad e. Alma, dum concedit omnibus laicis, vt in quatuor festiuitatibus, Natalis Domini, Pasche, Pentecostes, & Assumptionis Virginis possint interesse diuinis, consequenter concedere vt possint Eucharistiam sumere. Licet oppositum sentiat Antonin. tertia part. tit. 26. cap. 4. Syluest. (plane non satis consequenter) Interdictum. §. quaestio. secund. Soto 4. distinctio. 22. quaestio. 3. artic. 1. post 4. conclus. Cotarruias supra. Qui solum fundantur, quia in illo capit. hoc expresse non conceditur. Nobis autem ex ratione facta videtur concedi virtute, idque satis esse. Et præterea expendo illa verba, Participationem permittimus diuinorum : nam hæc verba in rigore nõ solum ad assidendum, sed etiam ad communicandum, id est, ad participandum quantum sunt capaces, faciunt facultatem. Accedit, quod quibus Pontifex voluit hoc negare, eos expressit subiungens in hunc modum, Sic tamen, quod illi propter quorum excessum interdictum huiusmodi est prolatum, altari nullatenus appropinquent. Quæ verba intelligi possunt de oblationibus fidelium : ad quas facien das solent ad altare accedere, vt refert Paludanus supra non tamen video cur non potius sint de communionem intelligenda: nam illa est propter quâ maxime solet ad altare accedi. Et sumi potest argumentum ex capit. Quia in omnibus de Vfuris. vbi de publicis vfurariis dicitur, Nec ad communionem admittantur altaris nec oblationes eorum quisquam accipiat. Expendo enim quod nomen altaris cum communionem potius, quam cum oblatione coniunctum est. Quæuis ergo non negem per verba illa capit. Alma, prohiberi huiusmodi interdictis, & peccatoribus omne ministris.

ministerium altaris, & omnem actionem, vel receptionem sacram, quæ circa altare fit: dico tamen, ibi etiam Eucharistiæ communionem comprehendit, ac proinde aliis vel non interdictis, vel qui interdicto per suum excessum causam non dederunt, non prohiberi, sicut neque aliud altaris ministerium, cum alias & capaces & digni sint. Atque hæc probabiliter sunt dicta pro hac parte, quæ pia & favorabilis videtur: nihilominus communis sententia non difficile defendi potest, & in praxi seruanda est Ecclesiæ consuetudo.

37 Tandem hinc obiter expeditur alia quæstio, an scilicet propter implendum præceptum de annua communione, possit quis, aut debeat tempore interdicti communicare, possitque illi Eucharistia dari. Aliqui enim simpliciter affirmant: quia tunc iam illud est sacramentum necessitatis. Antonin. vero, & alij simpliciter negant. Dicendum est, iure antiquo id licuisse: quia solum concedebatur propter viatici necessitatem; ut supra ostensum est: necessitas autem præcepti eiusdem Ecclesiæ neque est similis, neque æqualis: imo iam tunc non esset necessitas, quia per vnam prohibitionem cessat obligatio alterius præcepti eiusdem Ecclesiæ: sicut in die festo cessat obligatio audiendi Missam posito interdicto, & prohibitione eius. Idemque dicendum erit nunc iuxta communem priorem sententiam. Defendo autem posteriorem, consequenter dicendum est, posito iure nouo dicto capitul. Alma, aliud verum esse: quia vna ex illis quatuor festiuitatibus est Pascha, pro qua specialiter obligat præceptum annuæ communionis: sed dictum est ex vi illius iuris ablatam esse prohibitionem interdicti, quoad communionem: ergo obligabit tunc præceptum, cum iam omne impedimentum ablatum sit. Neque est inconueniens, ut ex vno favore pullulet aliunde alia obligatio, quando illud est per accidens, & solum quasi remouendo prohibens: præsertim, quia illa obligatio communicandi neque odiosa neque onerosa censeri debet, sed potius favorabilis. Neque ab hac sententia est alienus Nauarr. supra, quamuis dicat consulendum esse Summum Pontificem.

De Extrema vnctione.

38 De hoc sacramento est expressa & absoluta prohibitio in capitul. Quod in te. de Pœnitentia & remission. cuius verba sunt: Licet per generale interdictum omnibus denegetur tam vnctio, quam ecclesiastica sepultura, &c. Vbi significatur non fieri de nouo illam prohibitionem, sed iam factam supponi: Et licet in particulari non inueniatur in antiquioribus iuribus, satis est, quod à prohibitione generali diuinorum non inueniatur excepta: Additurque in eo capite, quasi per declarationem specialem non esse excipiendam. Quod ius per nulum posterius reuocatum, aut limitatum inuenitur. Est autem notanda triplex distributio ibi formaliter, vel virtute contenta. Prima est temporis, seu occasionis, aut necessitatis ministrandi hoc sacramentum: nam absolute prohibetur, ita ut propter extremum mortis periculum ægrotantibus dandum sit: & ita intelligunt Doctores omnes. Et ratio est clara, quia proprium, & quasi intrinsecum tempus, in quo dandum est sacramentum, est quando mors instat ex graui morbo, ergo si prohibetur, pro illo articulo maxime prohibetur. Et in hoc est facta differentia inter hoc sacramentum & Eucharistiam: quia non est ita necessarium, sicut illa.

19 Secunda distributio est modi, ut sic dicam, conferendi hoc sacramentum: quia in hoc non est distinguere sicut in Baptismo, quod datur cum solennitate, vel sine illa: quia neutro modo dari potest: simpliciter enim prohibetur quoad substantialem solennitatem, ut sic dicam, siue habeat accidentalem adiunctam, siue non: multum enim differt à Baptismo in necessitate. Et præterea in hoc etiam differt quoad substantialem solennitatem, quia semper requirit sacerdotem ministrum, qui ex officio illud conferat, qui in Baptismo non semper est necessarius. Accedit, quod illa sacramenta, quæ tempore interdicti specialiter permittuntur, etiam cum accidentali solennitate dari possunt: ergo & conuerso cum hoc sacramentum prohibetur, simpliciter, & quoad substantiam prohibetur. Denique nomen Vnctionis, ipsam substantiam sacramenti significat. Dices, cur potius prohibetur Vnctio, quam Confirmatio: nam si necessitatem simpliciter spectemus, non est magis necessaria Confirmatio, quam Vnctio: si vero vtilitatem, non est minus necessaria Vnctio morituris, quam Confirmatio victuris. Respondetur, non esse facile rationem reddere, quæ Innocentium Tertium mouerit, qui fuit auctor vtriusque decreti, fortasse tamen non tanti aestimasse necessitatem Vnctionis, sicut confirmationis: quia sine Confirmatione non censetur aliquis perfecte Christianus: & sepe accidere potest, ut multi verbi gratia, pueri ante vsum rationis absque aliis sacramentis præter Baptismum, & Confirmationem moriantur: alij vero qui sunt capaces Vnctionis, & supponuntur iam perfecti quoad statum Christianorum per Baptismum & Confirmationem, & quoad propriam & personalem necessitatem eis subuenitur per poenitentiam & Eucharistiam: & ideo non tanta videtur eorum necessitas. Accedit, quod sacramentum Confirmationis omnino ordinatur ad internum animæ bonum: Vnctio vero etiam ad salutem corporis: & ideo ex hac parte minoris quodammodo necessitas visa est, & eius interdictio magis necessaria ad vigorem, & terrorem huius censuræ: tum quia homines magis timere solent (de vulgo, & multitudine hominum loquimur) detrimenta corporis: quam spiritus; tum etiam quia si hæc omnia sacramenta concederentur tempore interdicti, quoad hanc partem contemneretur.

Tertia distributio est personarum, quæ ibi formalius continetur in illa particula, omnibus, quæ ex se tam clericos, quod laicos comprehendit. Accedit præterea, quod cum in citatis verbis duo coniungantur, scilicet Vnctio, & sepultura sacra: quoad sepulturam statim excipiuntur clerici, ut infra videbimus: ergo quoad Vnctionem comprehensi relinquuntur, ut recte ibi notat Abbas numero nono, & communis sententia, idemque est de religiosis, & quibuscumque aliis, quia verba vniuersalissima sunt, quæ nemo iure limitare potest, nisi in alio decreto talis limitatio vel exceptio adiuncta sit: Nam vbi aliquid generaliter prohibetur: quod expresse non conceditur, intelligitur denegatum, ut dicitur in Clementina; Exiit, paragrapho, Porro, de Verborum significationibus.

Quapropter immerito Paludanus distinctione decima octaua, quæstione octaua, numero vigesimo octauo, ab hac sententia communi recessit, dicens clericis & religiosis dari posse vnctionem, sumens argumentum ex eodem capite, Quod in te, quia ibi (inquit) conceditur his Ecclesiasticis personis Ecclesiastica sepultura: ergo sub illa comprehenditur Vnctio, quæ est veluti preparatio ad illam: credendum est enim, eum, qui

Idque intellegendum non solum de accidentali solennitate, sed de substantiali sacramenti.

Respondetur eundem obiectum.

40 Omnis personæ cuiuscumque conditionis prohibetur Extrema vnctio tempore interdicti.

Clement. Exiit, idem Verb. sig.

41 Palud. concessatur.

Gregor.

qui concedit sepulturam soli corpori proficuum, A
Vnctionem animæ necessariam non negare. Sed po-
tius inde oppositum colligitur: nam cum ex duo-
bus propositis, & generaliter vetitis, vnum tantum
Pontifex concedat, & de altero taceat, illud tacendo
negavit, vt in simili argumentatur Gregorius
homilia 18. in Euangelia, & refertur in ca. Non ne, de
presumptionibus. Non ergo vnum sub alio com-
prehenditur, alias nec in principio oportuisset. Vn-
ctionem distinxit exprimere: cumque minus sit se-
pultura, quam Vnctio, non recte ex concessione mi-
noris inferitur, etiam id, quod maius est, esse con-
cessum. Cur autem Pontifex (hoc enim argumen-
tum Paludani postulare videtur) concesserit Eccle-
siasticis personis sepulturam Ecclesiasticam, & non
B sacram Vnctionem, dicendum est negari Vnctio-
nem propter rationes superius factas: sepulturam
vero concedi propter status decentiam, vt inferius
latius dicemus. Addendum vero est, per hæc non
excludi specialia priuilegia, quæ aliquæ religiones
pro suis religiosis, vel familiaribus à Sede Apostoli-
ca habere possunt.

42
Doctrina
data ad in-
terdictum
locale appli-
catur.

Vltimo tamen aduertendum est dictum ea. Quod
in te, speciatim loqui de interdicto generali loci, & ita
ex illo textu immediate tantum haberi, in toto il-
lo loco interdicto non posse hoc sacramentum mi-
nistrari, quanquam personæ illius loci si alibi ægro-
tent, vel se illuc deferri faciant, possint ibi, hoc sa-
cramentum accipere, si causam interdicti non de-
dere, iuxta superius dicta. Hoc autem seruata pro-
portione in interdicto particulari loci seruandum
est: quia est eadem, vel maior ratio, procedit gene-
ralis prohibitio, quod in loco interdicto nulla sa-
cramenta administrantur iuxta ca. Responso, de Sen-
tentia excommunicationis.

43
Applicatur
ad interdi-
ctum perso-
nale.

Ad interdictum etiam generale personale, & à
fortiori ad speciale commutata (vt sic dicam) pro-
portione, eadem regula applicanda est, nam omnes
personæ sic interdictæ, etiam si causam non dederint
interdicto, hoc sacramentum accipere non pos-
sunt, neque in eo loco, neque in alio, nisi prius à tali
interdicto aliquo modo liberentur: quia tale inter-
dictum, vt supra vidimus, omnes & singulares per-
sonas afficit, & in eis habet suum effectum: hic au-
tem est generalis sacramentorum prohibitio iuxta
iura supra citata. Atque hæc omnia procedunt iux-
ta antiquum ius. Dubitari vero potest an iuxta
nouum ius in cap. Alma mater, liceat hoc sacramen-
tum ministrare in quatuor festiuitatibus ibi ex-
ceptis. Sed dico breuiter quoad hanc partem nihil esse
innouatum illo iure: quia de hac re nulla ibi mentio
fit, neque in specie, neque in genere.

De ordine.

44
Non potest
laicus sacra-
mentum or-
dinis confer-
ri tempore
interdicti.
Quid de cle-
ricis.
Innocent.

DE hoc sacramento non inuenio aliquid in pro-
pria specie in iure declaratum, & ideo nonnulla
est diuersitas inter auctores. Et in primis quoad per-
sonas laicas, omnes conueniunt non posse tempore
interdicti sacramentum hoc eis conferri. Ratio est,
quia prohibitio est generalis, iuxta dictum capitulum.
Responso, & de sacramento Ordinis nulla facta est
exceptio: ergo. Nihilominus tamen circa personas
Ecclesiasticas aliqui dicunt, eos, qui iam habent ali-
quem ordinem inferiorem, posse non obstante in-
terdicto ad superiores promoueri. Ita Innocentius
in cap. Non est vobis, de Sponsalibus, qui de omni-
bus clericis loquitur: & ideo ex illius sententia et-
iam hi, qui solum primam tonsuram habent pote-
runt ordinibus initiari. Ratio eius est, quia clerici
sunt.

45
2. 2. 2. 2. 2.
sententia.
Panorm.
Palud.
Covarr.

Nihilominus contraria sententia vera est, quam
tenent Panormitanus in dict. ca. Non est vobis, Palu-
dani dist. 1. §. q. 8. nu. 2. 9. Covarruias dist. ca. Alma,
par. 2. §. 3. nu. 4. & omnes Summisque. Et ratio est, quia

ista exceptio nullo iure fundatur. Neque illa ratio
Innocentij satis intelligitur: aut enim agimus de in-
terdicto locali, aut de personali: si de locali, sicut per
illud non sunt absolute interdicti clerici, ita nec lai-
ci: & sicut locus est interdictus in ordine ad laicos,
ita & in ordine ad clericos in his, quæ illis non sunt
iure concessa: nullo autem iure est illis concessum,
vt possint ad superiores ordines promoueri in tali
loco, vel quod quispiam possit in eodem loco ordi-
nes conferre, nisi prius ab eodem loco interdictum
auferat, vel suspendat, si ad hoc potestatem habet.
Quod patet ex dict. capit. Alma, in quo postrema &
maior extensio huius concessionis facta est, & ta-
men ibi hoc non conceditur, vt ex textu constat.
Hæc autem intelligenda sunt de omnibus ordini-
bus, quæ sunt sacramentalia, & consequenter etiam
de consecratione Episcopali. De prima vero tonsu-
ra, & de benedictione Abbatis, vel virginis, quæ non
sunt sacramenta sed sacramentalia, non est eadem
ratio. Sed ita de illis iudicandum est, sicut de dignis
officiis, de quibus infra. Si vero loquamur de inter-
dicto personali, aut illud esset solius populi laici, vel
solius clerici, vel vtriusque: de primo verum est per
illud non prohiberi clericos, quin vterius ordinari
possint, quia non sunt interdicti: tamen eadem pro-
portione, de secundo interdicto verum est, per illud
prohiberi clericos ne vterius ordinari possint: non
vero prohiberi laicos, quin denovo possint ordi-
nibus initiari, quia non sunt interdicti. Si vero loqua-
mur de tertio interdicto, ex vi illius nec laici, nec
clerici ordinari possunt: quia omnes sunt interdicti:
nulla est ergo exceptio, nec differentia quoad hoc
inter Ecclesiasticos, & laicos, si proportio seruetur.
Vnde nihil etiam oportet hic distinguere inter per-
sonale interdictum generale, & particulare: neque
inter eos, qui dederunt, vel non dederunt causam
interdicti: omnes enim simpliciter prohibiti sunt,
quamdiu interdicto ligantur. Solum oportet ad-
uertere in interdicto locali eos, qui sua culpa causam
dederunt, simpliciter prohiberi ordinari vel ordi-
nare, non tantum in loco interdicto, sed vbiq-
ue: quia illi consequenter sunt personaliter interdicti:
vt superius declaratum est.

De Matrimonio.

IN Matrimonio tria distinguere possumus, scilicet
sponsalia de futuro, substantiam matrimonij, &
Ecclesiasticam solennitatem cum sacerdotali benedi-
ctione, quæ subsequi solet, & debet. De sponsalibus
certum est licite & valide fieri posse tempore inter-
dicti, siue in loco interdicto, siue inter personas in-
terdictas: quia illud neque est sacramentum, neque
aliquid sacrum, aut diuinum officium, sed est tan-
tum quidam humanus contractus: ideo non conti-
netur in his, quæ per interdictum prohibentur.

Secundo est certum benedictiones nuptiales esse
prohibitæ tempore interdicti: quia inter diuina of-
ficia computantur: imò habent adiunctum Missæ sa-
crificium, & solennes preces à sacerdote in Ecclesia
factas: hæc vero diuina officia prohibita sunt tem-
pore interdicti, vt postea videbimus. Et in hoc con-
ueniunt omnes Doctores statim citandi. Quamquam
Covarruias in dict. cap. Alma, p. 2. §. 2. nu. 7. censet, si
solennitas matrimonij fiat cum his circumstantiis,
cum quib. Missa dici potest in loco interdicto, iuxta
cap. Alma, non esse malum, neq- prohiberi ita fieri.
Quia ibi conceditur, vt Missæ diuinaque officia dici
possint sicut prius, campanis non pulsatis, & ianuæ
clausis, & interdictis ac excommunicatis exclusis:
sed hæc benedictio & solennitas, est quoddam sa-
crum officium cuiusdam Missæ annexum, seu coniun-
ctum: ergo cum eisdem circumstantiis licebit.

Obstat vero huic sententiæ, quia illa officia solum
conceduntur clericis: nam, per se loquendo, de-
bent

bent excludi laici, vt infra videbimus: sed hoc officium per se, & intrinsece requirit presentiam laicorum, scilicet sponsi, & sponsæ. Responderi potest, hoc esse accidentarium, & saltem id licere quando sponsus, & sponsa aliunde habent priuilegium audiendi diuina officia tempore interdicti. Sed contra, nam potius hoc est per accidens, scilicet habere tale priuilegium: per se autem est quod talis actus intrinsece requirat personas laicas: & ideo non videtur comprehensus sub illis officiis, quæ in dicto capite Alma; permittuntur: nam illa supponuntur esse talia, vt inter solos clericos dici possint. Quæ ratio videtur efficax, supponendo laicos esse excludendos à diuinis officiis: nihilominus tamen probabilem censeo opinionem Couarruiæ cum eamoderatione, quod sponsus & sponsa alioqui possint interesse diuinis, vt ex dicendis sequenti disputatione clarius constabit.

Tertio est certum, Matrimonium, si tempore interdicti fiat, seruatis conditionibus alias requisitis, vel ex se, vel ex nouo iure Concilij Tridentini, validum esse. Hæc est communis sententia, quam probat Gloss. dict. capit. Alma, verb. Sacramentis, quia matrimonium non est sacramentum dans gratiam, sed assumptum est erroneum in fide, vt nunc suppono; & imperinens ad inferendum consequens, quid idem obstat dare gratiam, vt valeat sacramentum. Alias ordo datus tempore interdicti, vel personæ interdictæ, non esset validus, quia est sacramentum dans gratiam. Ratio ergo solum est, quia interdictum nihil aufert, quod sit de veritate talis sacramenti. Confirmatur, quia supra ostensum est, Matrimonium inter excommunicatos contractum validum esse: ergo etiam erit validum ab interdictis contractum, etiam si ob excessus proprios interdicti sint: quia isti ad summum comparantur excommunicatis in usu sacramentorum, vt supra dictum est. Ergo à fortiori matrimonium contractum in loco interdicti validum erit: quia minus potest circumstantia loci, quam personæ, Matrimonium inualidum reddere.

Difficultas ergo superest, an licitum sit Matrimonium contrahere non obstante interdicto: multi enim Doctores simpliciter affirmant, Syluester verb. Interdictum: §. numer. 9. cum Innocentio capite vltim. de Excessibus Prælat. numer. 6. clarius, in cap. Non est, de sponsal. vbi Panormitanus dicit esse commune, & rationem indicant: quia inter infideles licite contrahitur Matrimonium: ergo & inter fideles etiam interdictos. Quæ ratio idem concluderet de excommunicatis: non est ergo bonalatio, quia inter fideles Matrimonium est sacramentum: non vero inter infideles. Item quia fideles subiecti sunt ritibus, & prohibitionibus Ecclesiæ, non tamen infideles. Eandem vero sententiam tenent Couarruias dicto numer. 7. & Nauarrus cap. 27. num. 179. vbi etiam asserunt inter interdictos personaliter & specialiter posse licite Matrimonium contrahi. Fundamentum esse videtur, quia licet Matrimonium sit sacramentum, tamen est etiam contractus humanus: imo substantialiter est contractus: & ratio sacramenti est illi adiuncta: contractus autem humani non sunt prohibiti per interdictum: ergo nec Matrimonium est prohibitum. Et confirmatur; nam hac ratione dicitur in iure, Matrimonium quocumque tempore contrahi posse in c. Appellamus, de feriis. Neque hoc caput restrictum, aut derogatum est per Concilium Trident. sess. 24. cap. 1. de Reformatione matrimonij: quia licet ex vi illius decreti requiratur presentia Parochi, & duorum testium, tamen quocumque tempore illa forma contrahendi adhiberi poterit.

Nihilominus fundamenta huius sententiæ videntur esse infirma; & aliunde obitare generalem regulam prohibentem vñs sacramentorum tempore interdicti. Nam illa supponuntur esse talia, vt inter solos clericos dici possint. Quæ ratio videtur efficax, supponendo laicos esse excludendos à diuinis officiis: nihilominus tamen probabilem censeo opinionem Couarruiæ cum eamoderatione, quod sponsus & sponsa alioqui possint interesse diuinis, vt ex dicendis sequenti disputatione clarius constabit.

Deinde videtur idem dicendum de interdicto generali personali: nam etiam, qui illo tantum sine culpa propria ligati sunt, non videntur posse Matrimonium contrahere; quia nullo iure excipiuntur: & alioqui est generalis prohibitio præterquam in solis casibus à iure expressis, iuxta cap. Si sententia, de Sentent. excommuni. in 6. vbi de interdictis per generale ac personale interdictum dicitur, Non debent alicubi (casibus expressis à iure dumtaxat exceptis) audire diuina; vel Ecclesiastica recipere sacramenta. Vbi Gloss. verb. Expressis, solū allegat iura de Baptismo, & Confirmatione, & Viatico loquentia. Et in dicto ca. Alma, etiam dicitur, certis casibus & sacramentis exceptis vbi Glossa de Matrimonio solum dicit, Tenet etiam Matrimonium, non vero ait, licet.

Denique idem consequenter, & cum proportionem videtur dicendum de interdicto locali: nimirum ex vi illius non licere in loco interdicto Matrimonium contrahere, propter similem rationem. Nec video probabilem causam hoc permitteudi, cum neq; sit tanta necessitas statim Matrimonium contrahendi, nec sit difficile extra locum interdictum illud contrahere. Et quidem cum presentia Parochi, vel sacerdotis habentis eius licentiam hodie necessaria sit, male ille faciet, si in loco interdicto illi assistat, & suum qualecumque ministerium exhibeat. Atque hæc quidem videntur vera in rigore iuris. Si tamen opinio contraria ita prævaluit, vsuque recepta est, vt contrariam consuetudinem induxisset

C. Appellamus, de feriis, exponitur.

52 Negans sententia, probatur percurrendo omnes species interdicti. Probatur in interdicto personali particulari. Occurrit obiectio.

53 Eadem sententia in interdicto generali personali ostenditur.

58 Idem de interdicto locali suadetur.

Non licet parochio assistere matrimonio in loco interdicto.

49 Matrimonium tempore interdicti celebratum est validum.

50 An matrimonium licitum contraheatur interdicti tempore. Sententia affirmatiua. Syluest. Innoc. Abbas. Resoluitur fundamentis. Syluest.

Conarr. Nauarr.

Canc. Trid.

51 Excluditur supra posita regulam prohibentem vñs sacramentorum tempore interdicti.

cenfetur, ratione confuetudinis dici poterit exceptio introducta: ideoque iam ita valere, ac si iure effet facta. De hac vero confuetudine, quia ad factum fpectat, mihi fatis non conftat, & in perfonalibus interdictis non credo illam effe, & maxime in fpecialibus, in localibus autem generalibus facilius poffet tolerari.

S E C T I O II.

Quale peccatum fit violare interdictum in materia sacramentorum.

Hanc violationem ex fe peccaminofam effe, aperte fequitur ex dictis fectione precedenti, quia eft contra Ecclefie prohibitionem, & cenfuram. Dico autem, ex fe, quia ex accidenti excufari poteft, vel per ignorantiam, vel per iuftam neceffitatem. In quo feruandæ funt regulæ traditæ de cenfuris in communi, & ad prefens applicandæ: nihil enim amplius circa hoc addendum occurrit.

Difficultas vero eft de grauitate culpæ. In qua cefeo, ex genere fuo effe mortalem, quia materia sacramentorum grauiffima eft, & prohibitio Ecclefie eft absoluta, habens vim proprii præcepti pertinentis ad virtutem religionis; vnde contrarium peccatum eft facrilgium: quod conftat ex genere fuo, & in materia graui mortale effe. Nec diftinctio, quæ in hac materia interdicti dari folet ab aliquibus inter perfonas laicas, & Ecclefiafticas (de qua videbimus difputatione fequenti) ad præfentem materiam recte accommodatur: quia materia sacramentorum, tam refpectu clericorum, quam refpectu laicorum grauis eft, fi ad verofque cum debita proportionem accommodetur, id eft, adminiftratio sacramentorum ad clericos: receptio vero etiam ad laicos. Neque etiam cenfeo ad præfentem caufam referre, quod clericis fit impofita aliqua pœna propter hoc peccatum; non vero laicis: nam, efto hoc ita fit, quod infra videbimus; nihilominus grauitas culpæ non pendet ex Ecclefiaftica pœna: Prohibitio enim comedendi, verbi gratia, carnes, aut bis in die ieiunij, nullam habet pœnam Ecclefiafticam ipfo iure adiunctam, & nihilominus transgreffio illius ex fuo genere peccatum mortale eft: ergo fimiliter prohibitio recipiendi aliquod sacramentum in tali ftatu, erit peccatum mortale ex genere fuo, etiam fi non habeat pœnam Ecclefiafticam adiunctam, quia culpa eft prior, & per fe non pendet ex pœna, fed ex materia, & præcepto. Solet autem pœna interdum effe iudicium à pofteriori grauitatis præcepti, & actionis: quando vero alias de hac facis conftat, impofitio pœnæ neceffaria non eft. Tandem confirmatur, nam excommunicatio minor, quia feparat à perceptione sacramentorum, obligat fub mortali omnes tam clericos, quam laicos, ne ligati ea cenfura, sacramentum aliquod recipiant, & transgreffio illius ex fuo genere eft peccatum mortale, quamuis non habeat aliam pœnam ipfo iure impofitam, vt fupra declaratum eft: ergo maiore ratione idem dicendum eft de interdicto, quod ex fe grauior cenfura eft.

Quia vero peccatum mortale ex genere, in indiuiduo poteft effe veniale, & quia, cum interdicta funt varia, in eis poteft effe inæqualitas etiam in grauitate huius obligationis, vel transgreffionis, ideo neceffe eft poftitam generalem regulam ad fingula interdicta applicare: omitendo in omnibus executiones, vel diminutiones culpæ, quæ oriri poffunt ex parte operantis, vt funt in deliberatio, in aduertentia, & fimiles, quia nihil habent fpeciale in hac materia, fed applicandæ funt generales regulæ de actibus humanis. Primo igitur, maxime eft indubitata regula propofita in interdicto perfonali fpeciali.

Omne interdictum

Ali formaliter, vel æquiualeuter, id eft, in omni illo quo perfonam interdicunt propter propriam culpam, quia illud eft, quod cum maiori rigore obligat. Et ideo in iure nulla fere fit exceptio de hoc interdicto, vt vidimus. Item illa eft iufta pœna talis perfonæ interdictæ propter propriam culpam, ellipfo ipfo iure illata, vel ex iufto præcepto iudicis, fi ab homine fit, & non requirit fpecialem actionem ipli rei, quia fibi ipfi malum aliquod inferat, fed folum quod abftineat à tali actione, vel receptione: ergo obligat in confcientia iuxta materiam exigentiam: ergo obligat fub mortali, cum materia fit grauis. Quapropter in huiusmodi perfonæ, receptio facramenti cuiuflibet, & in indiuiduo femper eft peccatum mortale abfque vlla exceptione. Nili velis quis excipere facramentum matrimonij, quod non cenfeo neceffarium: quia aut eft vera opinio dicens hoc facramentum effe prohibitum perfonæ fic interdictæ, & iuxta illam etiam eft peccatum mortale illud contrahere, quia materia ell valde grauis. Vel fupponitur contraria fententia, faltem vt probabilis præctice, & tunc non eft exceptio à regula poftita, fed ab ipfâ prohibitione, ideoque non tantum non erit peccatum mortale, verum etiam nec veniale, quia nulla transgreffio cenfuræ eft.

De folenni autem benedictione matrimonij dubitari poteft, an fit fufficiens materia peccati mortalis in huiusmodi perfonis fic interdictis: nam, cum non fit facramentum, fed folum cæremonia quædam, videtur res leuior, quam vt ad peccatum mortale fufficiat. Refpondetur, primum de facerote feu miniftro Ecclefiaftico, non effe dubium, quin mortaliter peccet admitrendo perfonas fic interdictas ad talem benedictionem, vel dando illam, fi ipfe interdictus fit. Ratio ell, quia ex officio tenetur vtrumque cauere, & actio ipfa ell facis grauis, cum fit quoddam officium, & minifterium publicum, quod Ecclefia obferuat tanquam cæremoniæ grauem. De iplis vero contrahentibus iudicandum videtur, ficut de aliis officiis Ecclefiafticis quatenus prohibentur laicis fic interdictis: de quibus dicemus difput. fequenti: nunc autem videtur in hac fpeciali materia hoc effe peccatum mortale, quia ell actio facis grauis, vt dixi, & directè prohibita perfonis: ipfæ vero ad eam concurrunt, non folum alfiftendo, fed etiam cooperando fpecialiter, fe recipiendo.

In fecundo ordine huius obligationis funt perfonæ generaliter interdictæ: & videtur eiuſdem grauitatis effe, fiue interdictum fit perfonale, fiue locale, quatenus vtrumque interdicat, aut feparat perfonam abſque propria culpa eius. Nihilominus tamè neceffe ell aliqualis differentia in eo, quod perfonale interdicat perfonam fimpliciter, & vbique, locale vero tantum prohibet in tali loco interdicto, fiue generaliter, fiue fpecialiter. Ex hac vero differentia nafcitur alia notanda, fcilicet quod per interdictum generale perfonale prohibetur cuilibet perfonæ interdictæ vfus sacramentorum fecundum fe, feu quoad fubftantiam: per interdictum autem locale folum interdicuntur hic vfus quoad circumftantiam quandam, fcilicet ne in tali loco fiant. Vnde videtur prior prohibitio effe grauior, atque etiam maior refpectu perfonarum. De interdicto ergo perfonali, etiam generali, exiftimo obligare fub mortali, & miniftro sacramentorum, ne det facramenta perfonis fic interdictis, nec ipfe ea miniftret, fi interdictus fit: & omnes alios ne fic interdicti ea recipiant, nifi in cafibus permiffis. Ratio ell fupra tacta, quæ hic cum proportionem applicari poteft, quia hoc interdictum ell quali quoddam præceptum generale cadens fuper omnes has perfonas, & directè ac per fe feparans omnes, & fingulas ab vfû sacramentorum: idque à fortiori patebit ex dicendis.

Deinde non dubito, quin miniftri Ecclefie pec-

cent